

Historický kalendář na rok 2018

1458 – vyšlo *Compendium aromatariorum*, příručka lékopisného charakteru, kterou pro lékárníky napsal italský lékař Saladin di Ascoli.

1488 – v Praze na Malé Straně se uvádí poprvé lékárník Bartoš (též Bartoloměj). Bylo to v místě pozdější Fragnerovy lékárny, která je až na krátká přerušení činnosti stále aktivní.

1498 – v italské Florencii vyšel první městský lékopis *Nuovo receptario di Firenze*, známější pod jménem pozdějších vydání jako *Ricettario Fiorentino*. Podle jeho vzoru byly vydány další městské lékopisy (*Antidotarium* v Antverpách 1561 a *Dispensatorium* v Kolíně n. Rýnem 1565).

1498 – narodil se německý teolog a lékař Hieronymus Bock (též Tragus, †1554), autor herbáře (*New Kräuterbuch*, 1589).

1528 – narodil se frankfurtský lékař a autor dalšího herbáře Adam Lonicerus (†1586).

1535 – v Norimberku vyšlo *Dispensatorium* Valeria Corda (1515–1544).

1578 – vyšel policejní řád Rudolfa II. s kapitolami o „apotekářích“ a o „vizitaci lékáren“.

1578 – zemřel italský lékař a botanik P. A. Mattioli (nar. 1501), autor známého herbáře, který byl dvakrát přeložen do češtiny (1562 a 1596). První překlad je dílem Tadeáše Hájka z Hájku, druhý, doplněný překlad připravil Adam Huber z Rýznbachu. Huberův překlad vycházel z německé verze, kterou připravil J. Camerarius (1534–1598).

1608 – vyšlo 1. vydání *Pharmacopoea Londinensis*.

1628 – v Praze vyšel nový lékárnický řád *Reformation und Ordnung*. Podle něho směl řídit lékárnu pouze zkoušený lékárník katolického vyznání. Jako závazné lékopisy určil jen *Dispensatorium* V. Corda a Augšpurský lékopis (*Pharmacopoea Augustana* 1561).

1628 – vyšel podrobný popis císařovy osobní lékárníčky *Spagyrische Hauss- und Rayss-*

Apotheca..., který napsal Emanuel Sinicker, bývalý vedoucí laboratoře Rudolfa II.

1648 – narodil se Löw z Erlsfeldu (†1725). Byl profesorem pražské lékařské fakulty a v roce 1693 vydal pro studenty seznam léčiv *Medicina universa practica*, v němž uvedl třicet vlastních předpisů. Některé z nich byly převzaty do pražských dispensatorií a sazeb.

1668 – zemřel německý lékárník a chemik Johann Rudolph Glauber (nar. 1604), objevitel síranu sodného (*Sal mirabile Glauberi*) a dalších látek.

1688 – vyšla *Statuta facultatis medicae Pragensis renovata*, podle nichž měl děkan pražské lékařské fakulty pravomoc každoročně kontrolovat lékárny a dohlížet na přípravu složitých léčiv.

1708 – vyšla v Praze znovu sazba léčiv, jejíž text byl latinský, český a německý.

1778 – zemřel švédský přírodovědec Carl von Linné (nar. 1707), autor binominální nomenklatury organismů.

1788 – narodil se francouzský lékárník Joseph Pelletier (†1842), objevitel několika účinných látek rostlinného původu (např. 1818 chinin).

1818 – narodil se pražský lékárník Joseph Dittrich (†1898), místopředseda Všeobecného rakouského lékárnického spolku (Allgemeine österreichische Apotheker Verein) a prezident prvního mezinárodního lékárnického kongresu v Braunschweigu v r. 1865. Jeho sbírka rostlinných drog obsahovala asi 30 000 exemplářů.

1818 – vyšel ve Vídni německý text 2. vydání rakouského lékopisu z r. 1814, doplněného o připomínky německého profesora J. B. Trommsdorfa.

1828 – profesor chemie Friedrich Wöhler (1800–1882) syntetizoval močovinu, a tak vyvrátil do té doby uznávanou teorii o životní síle (*vis vitalis*).

1838 – narodil se Dr. PhMr. Alois Jandouš (†1893), pražský lékárník a zakladatel novodobé české farmaceutické literatury. Působil též jako redaktor Časopisu lékařův českých a přednášel na technice i na univerzitě. Od r. 1871 byl předsedou Spolku českých lékárníků.

1848 – narodil se pražský lékárník a podnikatel PhMr. František Schnöbling senior (†1914). Jeho firma původně vyráběla galenika (extrakty), později zastupovala Státní zdravotní ústav (séra a vakcíny) a vyráběla též přípravky řady Aviril.

1848 – lékárník z Moravské Třebové Florián R. Černý (1815–1871) publikoval svůj návrh na reformu farmacie (studium na farmaceutické fakultě zakončené doktorátem a zdůrazněním zdravotnického poslání).

1888 – zahájeno vyučování na pražské tyronské (aspirantské) škole, založené Farmaceutickou společností. Ukončeno bylo v r. 1949 (reforma studia farmacie). Pro tuto školu vydala Společnost v roce 1899 *Lékařnickou učebnici* (v roce 1938 vyšlo druhé vydání, viz též 1938).

1898 – byla do terapie zavedena kyselina acetylsalicylová jako léčivo (pod názvem Aspirin).

1908 – zemřel Dr. PhMr. August Bělohoubek (nar. 1847), profesor všeobecné a farmaceutické chemie a chemik zemského soudu. Byl čestným členem Lékařnické společnosti a řady zahraničních odborných spolků. Redigoval první dva ročníky *Lékařnického kalendáře*, a napsal *Stručný výklad ku farmakopoei* a mnoho odborných článků.

1918 – založen „Ústav pro zkoumání léčiv“, vedený nejprve profesorem Lhotákem, po jeho smrti profesorem lékařské chemie MUDr. E. Formánkem a na konec byl jeho přednostou jmenován pozdější profesor farmakognosie PhDr. PhMr. Eduard Skarnitzl. Za války byl ústav začleněn do tzv. Zdravotního ústavu Protektorátu jako jeho VIII. oddělení pro chemickou a farmakognostickou kontrolu léčiv. Po válce

se stal IV. odborem Státního zdravotního ústavu a r. 1952 by osamostatněn a jeho název změněn na „Státní ústav pro kontrolu léčiv“ (SÚKL).

1928 – narodil se profesor RNDr. PhMr. Milan Chalabala, DrSc. (†2003). Zabýval se galenicou farmacií, působil původně na univerzitách v Brně, Bratislavě a Hradci Králové a přednášel též v letech 1962 a 1963 v kubánské Havaně.

1928 – anglický badatel Alexander Fleming objevil penicilin.

1928 – Szent-György izoloval vitamin C z papriky i z nadledvinek.

1928 – narodil se profesor RNDr. PhMr. Vladimír Smečka, CSc. (†2008), první děkan obnovené brněnské farmaceutické fakulty.

1928 – narodil se docent RNDr. PhMr. Václav Rusek, CSc. Přednášel dějiny farmacie postupně na fakultách v Brně, v Bratislavě a v Hradci Králové, založil České farmaceutické muzeum v Kuksu a byl autorem řady knižních publikací a mnoha časopiseckých prací z historie naší farmacie.

1938 – zemřel profesor anorganické a organické chemie na UK v Praze PhDr. PhMr. Stanislav Štěrbá-Böhm (nar. 1874), předseda lékopisné komise a funkcionář v řadě farmaceutických organizací.

1938 – po ztrátě pohraničních území upustilo ministerstvo zdravotnictví od úmyslu vydat v latinském znění první československý lékopis a připravovalo jeho české vydání. Před jeho dokončením však došlo k okupaci a v roce 1941 bylo u nás zavedeno šesté vydání lékopisu německého.

1938 – vyšlo druhé vydání *Léčnické učebnice*. Mělo 1 310 stran, 590 černobílých obrázků a na 25 barevných tabulích vyobrazení 87 léčivých rostlin. Jeho vypracování se zúčastnilo čtrnáct odborníků vedených profesorem O. Tomíčkem (1891–1953).

1938 – v USA vyšel zákon *Food, Drug and Cosmetic Act*.

1938 – do terapie byly zavedeny první čs. sulfonamidy (Dipron firmy Interpharma a Atilon B firmy B. Fragner).

1948 – zákonem č. 114/1948 Sb. z 28. 4. 1948 byly znárodněny zbytky farmaceutického velkoobchodu a průmyslu (větší továrny, t.j. nad 50 zaměstnanců, byly znárodněny již 28. 10. 1945).

1948 – v Praze vyšla kniha *Drogy všech lékopisů*. Její autor, docent RNDr. PhMr. Zdeněk Klan, byl v následujícím roce z politických důvodů na

tři roky zbaven svojí univerzitní funkce (*venia legendi*).

1948 – podle zákona č. 190/1948 bylo zahájeno reformované čtyřleté studium farmacie a zároveň byla zrušena předstudijní praxe v lékárnách.

1958 – při reorganizaci československého průmyslu vznikly dvě výrobně hospodářské jednotky: SPOFA (Spojené farmaceutické závody) a ÚSOL (Ústav sér a očkovacích látek).

1968 – Farmaceutická sekce Purkyňovy lékařské společnosti se změnila na Československou farmaceutickou společnost.

1968 – Světová zdravotnická organizace vydala návrh požadavků na správnou výrobní praxi (SVP; Good Manufacturing Practice – GMP) ve výrobě a kontrole jakosti léčiv. Zásady SVP vydala SPOFA v roce 1974.

1998 – Česká republika se stala 27. členem Evropské lékopisné komise.

1998 – zemřel docent RNDr. PhMr. Bohuslav Melichar (nar. 1906), vedoucí autor publikace „*Chemická léčiva*“, opakovaně vydané v letech 1960, 1972 a 1987.

2008 – zemřel profesor RNDr. PhMr. Vladimír Smečka, CSc., první děkan obnovené brněnské farmaceutické fakulty.